

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษาคือการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพผ่านกระบวนการเรียนรู้ ทั้งการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนานักศึกษา วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาเพื่อเสริมสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกตามความคิดความเชื่ออย่างอิสระภายใต้ระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัย เพื่อฝึกให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ด้านทักษะการทำงาน การบริหารจัดการ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนานุคลิกภาพและเติมเต็มให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังที่เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2530 : 102) กล่าวว่ากิจกรรมนักศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญ เพราะช่วยให้นักศึกษาเจริญงอกงามเป็นคนโดยสมบูรณ์ และสอดคล้องกับวิจิตร ศรีสะอ้าน (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2532 : 9) กล่าวว่า วิชาการอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้เกิดพัฒนาการที่สมบูรณ์ กิจกรรมนักศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์และมีคุณค่าไม่น้อยไปกว่าการที่จะพัฒนาให้เป็นนักวิชาชีพเก่งกล้าสามารถ พัฒนานักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามีปัจจัยหลายประการด้วยกัน เช่น การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน สภาพแวดล้อม การบริหารงานของสถาบันและงานกิจการนักศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมนักศึกษา เช่น กิจกรรมกีฬา บำเพ็ญประโยชน์ วิชาการ ศิลปวัฒนธรรมและอื่นๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนานักศึกษา ดังที่ Williamson (1961) ได้กล่าวว่า "กิจกรรมนักศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งระบบสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์" ประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศในยุโรปและสหรัฐอเมริกาได้ส่งเสริมให้กิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพในการพัฒนานักศึกษา

จากแนวทางดังกล่าวมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดทำแผนพัฒนามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2546 - 2549 และได้กำหนดเป้าประสงค์การพัฒนานักศึกษาไว้ในเป้าประสงค์ที่ 3 ว่า "บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถทางวิชาการ มีการแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต มีคุณธรรม มีทักษะชีวิต มีสำนึกสาธารณะและมีสมรรถนะสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย" ดังนั้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงได้ส่งเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่นักศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม/โครงการให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่ 3 ของมหาวิทยาลัย โดยเน้นกิจกรรมพัฒนานักศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านวิชาการ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านกีฬาและกิจกรรมด้านอื่นๆ ที่เน้นการพัฒนาสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ซึ่งจากข้อมูลกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2548 พบว่ามหาวิทยาลัยฯ ได้จัดกิจกรรม/โครงการพัฒนานักศึกษาด้านต่างๆรวมทั้งหมดจำนวน 1,474 โครงการ สัดส่วนจำนวนกิจกรรม/โครงการต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมดเท่ากับ 1:19 งบประมาณที่ใช้จำนวน 24,830,245 บาท

(มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : 2548) จะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ใช้งบประมาณจำนวนมากในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดกิจกรรมนักศึกษาที่หลากหลายทุกด้าน และได้กระจายกิจกรรมในทุกคณะ วิทยาเขตหรือเขตการศึกษาให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความสนใจและตามความต้องการของนักศึกษา แต่การจัดกิจกรรมจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดหรือมีปัญหา อุปสรรคและผลกระทบจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาในเรื่องใดบ้าง ยังไม่มีข้อมูลชัดเจนที่สะท้อนการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวคณะผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติงาน ณ กองกิจการนักศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาในภาพรวมของมหาวิทยาลัยและจากการประเมินคุณภาพของคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2546 ต้องการให้มหาวิทยาลัยฯ ศึกษาผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมนักศึกษา กอปรกับจากรายงานภาวะการทำงานทำของบัณฑิต และนายจ้างมีความพึงพอใจบัณฑิตของมหาวิทยาลัยน้อยสุด ในเรื่องขาดทักษะความเป็นผู้นำ ขาดความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี ขาดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ : 2548) คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยฯ เพื่อจะได้นำข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามตัวแปรเพศ ชั้นปี วิทยาเขต/เขตการศึกษา แต่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมผลการเรียน (G.P.A) ประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมกิจกรรมในฐานะผู้จัดและผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประเภทกิจกรรมที่จัดและหรือเข้าร่วมกิจกรรม

3. เพื่อศึกษาปัญหา ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- (1) นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระดับปริญญาตรีทุกวิทยาเขต /เขตการศึกษา ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 26,185 คน
- (2) ผู้แทนนักศึกษา ผู้จัดและหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 31 คน
- (3) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักศึกษาทุกวิทยาเขต/เขตการศึกษาจำนวน 5 คน

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1. เพศ แบ่งเป็นเพศชายและหญิง
2. ชั้นปี แบ่งเป็นชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 6
3. วิทยาเขต / เขตการศึกษา ได้แก่ วิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี เขตการศึกษา ภูเก็ต เขตการศึกษาสุราษฎร์ธานีและเขตการศึกษาตรัง
4. แต้มระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม ผลการเรียน (G.P.A)
5. ประสบการณ์การมีส่วนร่วมกิจกรรม
6. การมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ในฐานะผู้จัดกิจกรรม (Active Participation) และผู้เข้าร่วมกิจกรรม (Passive Participation)
7. ประเภทกิจกรรมที่จัดและหรือเข้าร่วมกิจกรรม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในด้านประโยชน์และผลเสีย

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จัดเพื่อพัฒนา นักศึกษาโดยสถานศึกษา องค์กรบริหาร องค์กรนักศึกษา ชมรม สโมสรนักศึกษา คณะกรรมการ นักศึกษาประจำหอพัก และหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เช่น กองกิจการนักศึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะ วิทยาเขต/เขตการศึกษา
2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ระดับปริญญาตรีภาค เรียนปกติชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 ปีการศึกษา 2548 ทุกวิทยาเขต/เขตการศึกษาคือวิทยาเขตหาดใหญ่ วิทยาเขตปัตตานี เขตการศึกษาภูเก็ต เขตการศึกษาสุราษฎร์ธานีและเขตการศึกษาตรัง
3. ผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมและการ เข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตามการรับรู้ของนักศึกษาที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงของนักศึกษาซึ่งมีทั้งประโยชน์และผลเสียจากการมีส่วนร่วมกิจกรรม
4. การมีส่วนร่วมกิจกรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การรับรู้และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ โดยแบ่งเป็น
 - 4.1 ผู้จัดกิจกรรม หมายถึง ผู้ที่ทำให้เกิดกิจกรรมขึ้นเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและ สนองความต้องการในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามที่พึงประสงค์ของหน่วยงานหรือสถาบัน
 - 4.2 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม หมายถึง ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมตามความต้องการของผู้จัด กิจกรรมเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม/โครงการนั้นๆ
5. ปัญหาและข้อจำกัด หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางหรือขาดการสนับสนุน ในการดำเนินกิจกรรมในทุกด้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อได้ทราบผลกระทบการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเป็นข้อมูลสำหรับ คณะ และวิทยาเขต/เขตการศึกษาและมหาวิทยาลัยใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการมีส่วนร่วมกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ต่อไป